

VALTION TALOUSARVIOESITYS VUODELLE 2016: ENERGIAPOLITIikka (32.60)

Energiapolitiikan tavoitteiden toteutuminen

Energiapolitiikan tavoitteiden toteuttaminen liittyy Euroopan unionin tavoitteisiin vähentää kasvihuonepäästöjä, lisätä uusiutuvan energian osuutta energian loppukulutuksesta sekä tehostaa energian käyttöä. Vuotta 2020 koskevien tavoitteiden lisäksi Eurooppaneuvosto on asettanut tavoitteet vuodelle 2030. EU:n energia- ja ilmasto pakettien lisäksi EU on antanut energiaunionia koskevan tiedonannon, joka linjaa komission tulevia toimia energia-alalla koskien toimitusvarmuutta, sisämarkkinoita, energiatehokkuutta, vähähiilisyyttä ja T&K-toimintaa.

Talousarvion energiapolitiikkaa koskevat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet koskevat energiaomavaraisuutta, sähkömarkkinoiden toimintaa, uusiutuvan energian käytön osuutta loppukulutuksesta sekä energian loppukulutuksen osuutta BKT:stä. Uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatehokkuuden parantaminen edistävät niin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, toimitusvarmuutta kuin omavaraisuutta.

Energiaviraston toiminta ja sen menot (32.60.01) liittyvät energiamarkkinoiden toimintaan, sähkön- ja kaasun toimitusvarmuuden ylläpitämiseen, päästökaupan toimintaan, uusiutuvan energian edistämiseen sekä energiatehokkuuteen.

Energiatehokkuusinvestointiin on mahdollista saada energiatukea (32.60.40), ja vuoden 2016 sitoumusvaltuudesta noin 15 milj. euroa kohdistuu energiatehokkuuteen. Tarkkaa rajausta uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden välillä ei tehdä, vaan jako muodostuu tukemiskelpoisten hakemusten mukaan ja priorisoiden parhaita hankkeita.

Nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaalien investointitukea (32.60.41) on vuonna 2014 myönnetty Porin, Tornion, Rauman ja Haminan LNG-terminaalihankkeille yhteensä noin 93 milj. euroa. Tuen maksatukset kohdistuvat vuosille 2015–2018. Tuen avulla saadaan rakennettua LNG-terminaaliverkosto, joka palvelee myös meriliikennettä. Samalla maakaasun toimitusvarmuus paranee, polttoaineiden hankinta monipuolistuu ja kilpailu polttoainemarkkinoilla lisääntyy.

Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (32.60.42) on mahdollistanut investoinnit Enontekiön Sähkö Oy:n ja Tunturiverkko Oy:n välttämättömien korvausinvestointien tekemisen. Toimitusvarmuuteen liittyviin investointeihin on tarvittu valtion tukea, koska investoinnit olisivat muutoin mahdottomia yhtiöiden pienen liikevaihdon takia.

Kioton mekanismien (32.60.43) määrärahat mahdollistavat kasvihuonekaasupäästöjen toteuttamisen kustannustehokkaasti.

Uusiutuvan energian edistäminen

Uusiutuvaa energiaa edistetään:

- investointi- ja selvityshankkeisiin myönnettävällä energiatuella (32.60.40);
- uusiutuvan energian tuotantotuella (32.60.44) ja
- uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituella (32.60.45).

Energiatukea (32.60.40) sekä uusiutuvan energian ja uuden teknologian investointitukea (32.60.45) voidaan myöntää hankekohtaisen harkinnan perusteella yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille. Määrällisesti suurin osa hakemuksista ratkaistaan ELY-keskuksissa. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää tuen myöntämisestä investointihankkeeseen, jos sen hyväksyttävät kustannukset ylittävät 5 milj. euroa tai kyse on uuden teknologian käyttöönotosta. Tukipäätöksessä yksilöidään tuen osuus prosentteina hyväksyttävistä kustannuksista. Uuden teknologian investointeihin myönnettävän tuen suuruus voi olla enintään 40 % hyväksyttävistä kustannuksista. Tavanomaista teknologiaa sisältävien uusiutuvan energian investointien tuen suuruus on vuonna 2015 ollut käytetyn teknologian mukaan 10–30 %. Päästökaupan alaan kuuluvaan toimintaan tukea voidaan myöntää siltä osin kuin investointi sisältää uutta teknologiaa. Tuki maksetaan hakemuksesta jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden maksettujen kustannusten perusteella yhdessä tai useammassa erässä.

Energiatuen vuoden 2016 sitoumusvaltuudesta noin 20 milj. euroa kohdistuu uusiutuvan energian investointi- ja selvityshankkeisiin. Tavoitteena on erityisesti edistää uuden teknologian käyttöönottoa ja kaupallistumista, uusiutuvaa lämmöntuotantoa, pienimuotoista sähkön tuotantoa ja liikenteen biopolttoaineiden käytön lisäämistä.

Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha) on ns. kärkihankerahaa. Vuoden 2016 osalta tukipäätöksiä voitaisiin tehdä 20 miljoonan euron edestä; vuosina 2017 ja 2018 yhteensä 80 miljoonan euron edestä. Koska kyse on siirtomäärärahasta, kullekin vuodelle talousarviossa myönnetty rahan määrä on käytettävä kolmen vuoden aikana (esim. vuoden 2016 määräraha on käytettävä vuosina 2016–2018). Vuoden 2016 määräraha olisi tarkoituksenmukaisinta kohdistaa pitkälle valmisteltuihin hankkeisiin, jotka on mahdollista käynnistää nopeasti tukipäätösten jälkeen alkuvuonna 2016. Vuosien 2017 ja 2018 määrärahojen jakoprosessia ja rahoitettavien hankkeiden valintakriteereitä valmistellaan parhaillaan. Niistä tiedotetaan vielä tämän syksyn aikana. Tarkoituksena on tukea erityisesti uuteen energiateknologiaan liittyviä demonstraatiohankkeita, jotka tukevat hallitusohjelman puhdasta energiaa koskevien tavoitteiden saavuttamista ja joilla katsotaan olevan tavanomaisia uusiutuvan energian hankkeita suuremmat kerrannaisvaikutukset (esim. tuotantokustannusten pieneneminen, uuden energiateknologian kaupallistaminen, vientimahdollisuudet).

Tuotantotukea (32.60.44) maksetaan syöttötariffijärjestelmään hyväksytyissä tuuli-voimaloissa, biokaasuvoimaloissa, metsähakevoimaloissa ja puupolttoainevoimaloissa tuotetun sähkön määrän mukaan. Sähkön tuottajalle maksetaan enintään kahden toista vuoden ajan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan (tuulivoimalat, biokaasuvoimalat, puupolttoainevoimalat) tai päästöoikeuden markkinahinnan (metsä-

hakevoimalat) mukaan muuttuvaa tuotantotukea. Tuotantotuen tarkoitus on edistää tuulivoimala-, biokaasuvoimala- ja puupolttoainevoimalainvestointeja, ja se on mitoitettu siten, että voimalaitokselle syöttötariffijaksoilta maksettavien tukien kokonaismäärä kompensoi investointikustannuksia. Metsähakevoimaloissa tuotantotuen tarkoitus on edistää turpeen korvaamista metsähakkeella.

Syöttötariffijärjestelmään oli 15.10.2015 hyväksytty 53 metsähakevoimalaa (arvioitu vuosituotanto 3 813 GWh), 67 tuulivoimalaa (arvioitu vuosituotanto 2 751 GWh), 1 puupolttoainevoimala (arvioitu vuosituotanto 4 GWh) ja 3 biokaasuvoimalaa (arvioitu vuosituotanto 30 GWh). Syöttötariffijärjestelmä on sulkeutumassa tuulivoimaloiden osalta (ks. HE 15/2015 vp ja EV 8/2015 vp).

Maksetun tuotantotuen määrä yhteensä (t€):

	Metsähakevoimala	Tuulivoimala	Puupolttoainevoimala	Biokaasuvoimala	Yhteensä
Maksatuspäätökset 2015 (tilanne 15.10.2015)	27 976	88 669	130	777	117 552
Maksatuspäätökset 2014	27 817	51 668	22	137	79 644
Maksatuspäätökset 2013	33 808	23 343	0	99	56 936
Maksatuspäätökset 2012	28 891	4 313	0	0	33 204

Tuotantotuen arvioitu käyttö (t€) vuonna 2016:

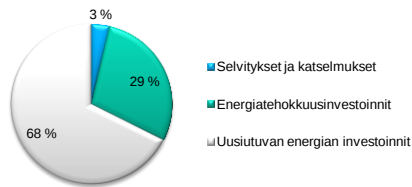
Tuulivoimalat (syöttötariffi)	157 600
Biokaasuvoimalat (syöttötariffi ja sen korotus)	2 800
Metsähakevoimalat (syöttötariffi ja sen korotus)	86 400
Puupolttoainevoimalat (syöttötariffi ja sen korotus)	800
Yhteensä	247 600

Muuta

Energiapolitiikkaa edistetään myös muilla tavoin kuin talousarvion mukaisella taloudellisella ohjauksella. Energiatehokkuutta edistetään lähinnä normiohjauksella sekä energiatehokkuussopimuksilla ja energiakatselmuksilla. EU:n päästökauppajärjestelmällä tavoitellaan suurten teollisuus- ja energiantuotantolaitosten hiilidioksidipäästöjen alentamista. Ydinenergian käytön yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuus varmistetaan etenkin luvituksella ja valvonnalla sekä kansainvälisillä sopimuksilla. Biopolttoaineiden liikennekäyttöä edistetään jakeluvetoisella. Energiapolitiikan tavoitteita edistetään myös energiaverotuksella.

Energiatuen jakautuminen 2013

Energiatuen jakautuminen vuonna 2013

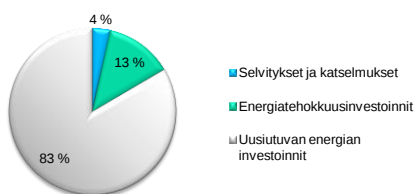


	Yht. (M€)	%
Selvitykset ja katselmukset	1,4	3,6 %
Energiatukkeusinvestoinnit	11,3	28,8 %
Uusiutuvan energian investoinnit	26,5	67,6 %
Yhteensä	39,2	100 %

	Yht. (M€)	%
Lämmöntuotanto	10,60	40,0 %
- Lämpökeskukset (puupolttoaineet)	8,87	33,5 %
- Lämpöpumput	1,47	5,6 %
- Biokaasu	0,04	0,1 %
- Aurinkolämpö	0,00	0,0 %
- Muut	0,22	0,8 %
Sähköntuotanto	1,90	7,2 %
- Vesivoima	1,48	5,6 %
- Tuulivoima	0,00	0,0 %
- Biokaasu	0,00	0,0 %
- Kaatopaikkakaasu	0,07	0,3 %
- Aurinkosähkö	0,35	1,3 %
- Muut	0,00	0,0 %
Polttoaineet	13,98	52,8 %
- Puupolttoaineet	7,31	27,6 %
- Biokaasu (liikenne)	0,88	3,3 %
- Bionesteet	0,00	0,0 %
- Liikenteen biopolttoaineet	0,00	0,0 %
- Muut (sis. tutkimushankkeet)	5,79	21,9 %
Uusiutuvan energian investoinnit	26,48	100,0 %

Energiatuen jakautuminen 2014

Energiatuen jakautuminen vuonna 2014

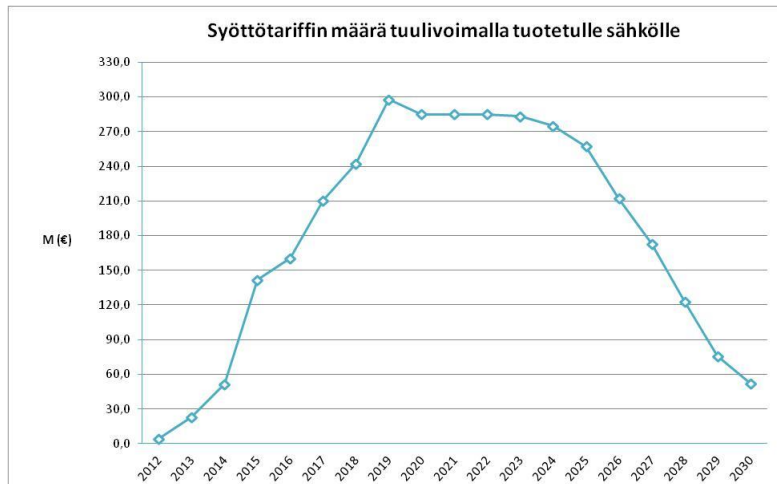


	Yht. (M€)	%
Selvitykset ja katselmukset	3,54	3,5 %
Energiatukkeusinvestoinnit	13,42	13,1 %
Uusiutuvan energian investoinnit	85,28	83,4 %
Yhteensä	102,24	100,0 %

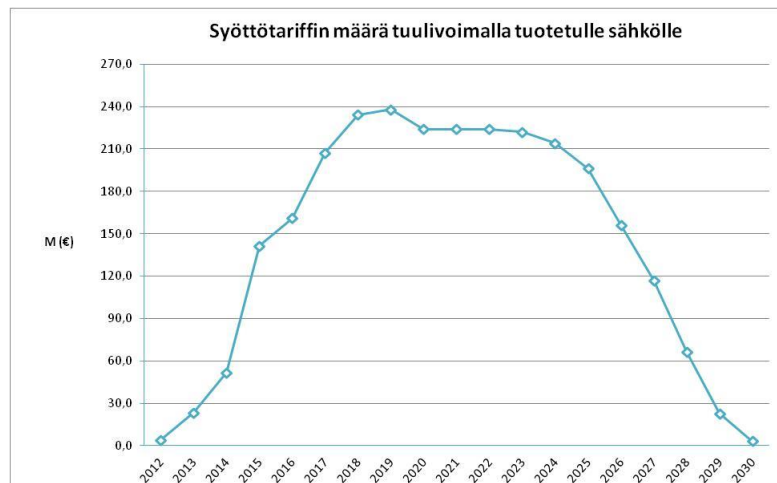
	Yht. (M€)	%
Lämmöntuotanto	14,24	13,9 %
- Lämpökeskukset (puupolttoaineet)	13,09	12,8 %
- Lämpöpumput	1,14	1,1 %
- Biokaasu	0,00	0,0 %
- Aurinkolämpö	0,00	0,0 %
- Muut	0,01	0,0 %
Sähköntuotanto	22,51	22,0 %
- Vesivoima	0,65	0,6 %
- Tuulivoima	20,01	19,6 %
- Biokaasu	0,00	0,0 %
- Kaatopaikkakaasu	0,26	0,3 %
- Aurinkosähkö	1,60	1,6 %
- Muut	0,00	0,0 %
Polttoaineet	48,52	47,5 %
- Puupolttoaineet	0,38	0,4 %
- Biokaasu (liikenne)	2,22	2,2 %
- Bionesteet	0,00	0,0 %
- Liikenteen biopolttoaineet	45,83	44,8 %
- Muut (sis. tutkimushankkeet)	0,09	0,1 %
Uusiutuvan energian investoinnit	85,28	83,4 %

Syöttötariffijärjestelmä sulkeutumassa tuulivoimaloiden osalta (ks. HE 15/2015 vp; EV 8/2015 vp)

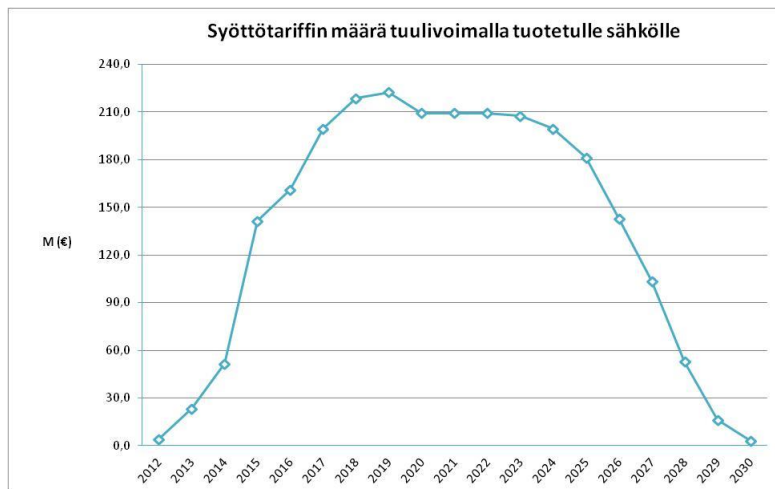
Kustannusarvio/vaihtoehto 0: tuulisähköä syöttötariffijärjestelmässä max 6 TWh



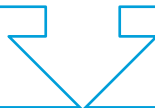
Kustannusarvio/vaihtoehto a: tuulisähköä syöttötariffijärjestelmässä max 4,7 TWh



Kustannusarvio/vaihtoehto b: tuulisähköä syöttötariffijärjestelmässä max 4,4 TWh



Tuulisähköä tulee vähemmän kuin alun perin kaavailtu 6 TWh (noin 25 % vähemmän)



Suomelle EU:ssa vuodelle 2020 asetettu 38 %:n uusiutuvan energian tavoite ei ole vaarantumassa